

עיון ראשון

אינטימיות קרה: עלייתו של הקפיטליזם הרגשי

אווה אילוז

תל אביב: ספריית אדום כהה, הוצאת הקיבוץ המאוחד. 2008. מאנגלית: יורם שדה.
173 עמודים

המחברת, פרופסור לסוציולוגיה באוניברסיטה העברית, מציעה תיזה ולפיה הפכו היחסים הכלכליים בתרבות הקפיטליזם לרגשיים ביותר, בעוד יחסים קרובים ואינטימיים הפכו להיות מוגדרים במידה גדלה והולכת בידי מודלים כלכליים ופוליטיים של מיקוח, חילופין והגינות. אילוז ממשיגה תהליך כפול זה, של יחסים כלכליים ורגשיים המגדירים זה את זה, בשם קפיטליזם רגשי. היא מוצאת לו ראיות באתרים חברתיים שונים, כמו ספרות העזרה עצמית, כתבי עת לנשים, תוכניות אירוח, קבוצות תמיכה ואתרי היכרות באינטרנט.

אהבה נזילה

זיגמונט באומן

ירושלים: י"ל מאגנס. 2008. מאנגלית: עמי שמיר. 165 עמודים

"גיבורו הראשי של הספר [...] הוא יחסים בין בני אדם. דמויותיו המרכזיות הם גברים ונשים בני זמננו, אשר בייאושם על כי נגזר עליהם להתמודד בעצמם – בכוח שכלם ורגשותיהם המשתנים חדשות לבקרים – עם הכמיהה לשייכות, ליחד וליד עוזרת בעת צרה, ולהוטים כל כך ליצור קשר; אולם בה בעת הם חוששים מלהיות קשורים 'לתמיד' [...] שכן הם פוחדים שמצב זה יטיל עליהם עול ומעמסה שאין בכוחם ואף לא ברצונם לשאתם, ויגביל באופן קיצוני את החופש שהם זקוקים לו – יפה ניחשתם – כדי ליצור קשר..." (מתוך ההקדמה, עמ' 2).

זיגמונט באומן, הסוציולוג המבריק, דן בספר זה במצבם העכשווי של קשרים אנושיים, בכמיהה לקשר ובפחד ממנו ובהשפעת אלה על האהבה, הזוגיות, החברות, החיים בעיר ועל היחסים בין אנשים זרים ברמה המדינתית והגלובלית. שמות הפרקים בספר: דלתות הסחרור של האהבה; ארגז הכלים הנייד של החברותיות; על הקושי שבאהבת רעך; פירוק היחד.

עיונים בתקומת ישראל: מאסף לבעיות הציונות, היישוב ומדינת ישראל, כרך 17

אבי בראלי וגדעון כ"ץ (עורכים)

קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון. 2007. 513 עמודים

בכרך 17 של עיונים בתקומת ישראל 17 מאמרים המכונסים בשישה שערים: תרבות וספרות; הגות ועיון; חברה; פוליטיקה ומשפט; יחסי חוץ; היסטוריוגרפיה. הספר גדוש מאמרים מחקריים בנושאים מגוונים שקשורים להיסטוריה של מדינת ישראל. קוראים בעלי עניין אינטר-דיסציפלינרי ייהנו מהמגוון. בין המאמרים, אמיר בנבגי על מנדלי מוכר ספרים ושלילת הגלות (עמ' 81); שני בר-און על החוזה שהופר: עובדים ומדינה באופקים, 1955-1981 (עמ' 287); יוסי כץ על המושבות הגרמניות – חוק נכסי גרמנים ופיצוי הטמפלרים על רכושם בישראל (עמ' 431).

תיאוריות של צדק חברתי

יוסי דהאן

תל אביב: ספריית אוניברסיטה משודרת. משרד הביטחון – ההוצאה לאור. 2007.

268 עמודים

ספרו של יוסי דהאן מוקדש לדיון התיאורטי אודות צדק חברתי שהתפתח בעקבות פרסום ספרו של ג'ון רולס – תיאוריה של צדק – בשנת 1971. המחבר מציג מספר תיאוריות של צדק חברתי שפותחו לאחר רולס ובמידה רבה כתגובה לספרו. הוא דן בכל פרק בנפרד בתיאוריה מרכזית אחת, מה היא פותרת ומה הביקורת עליה, וכן מצביע על הרלוונטיות של תיאוריית הצדק המסוימת לסוגיות חברתיות בישראל. הספר פורסם לפני הקוראים את מושג הצדק החברתי על גווניו השונים, ומביא לראשונה בשפה העברית מבוא ממצה

ומלומד של השאלות המרכזיות בתחום זה. לסיכום דן המחבר באי שיוויון גלובלי בין מדינות ובהשלכותיו על אי השוויון בתוך המדינה, וכן בקשר בין צדק חברתי לבין פוליטיקת הזהויות ובשאלה מה מידת האוטונומיה שניתן להעניק לקבוצות זהות שונות ומה השפעת פוליטיקת הזהויות על מדיניות הצדק החלוקתי הנובעת מתחושת סולידריות חברתית כללית.

גלובליזציה

דב חנין

תל אביב: ספריית אוניברסיטה משודרת. משרד הביטחון – ההוצאה לאור. 2007.

117 עמודים

דב חנין כתב ספר מבוא ביקורתי על הגלובליזציה. הספר פותח בהבטחות שמייצג המושג – לביטול גבולות, לשגשוג חברתי ולשלום עולמי. הבטחות אלה מבהירות את קסמו של המושג וגם את המיתוסים הקשורים בו. אליבא דחנין הגלובליזציה מייצגת גם את שבירת הססטוס קוו החברתי, שנשמר בארצות המערב מסוף מלחמת העולם השנייה עד שנות השמונים, של תעסוקה מלאה, הסדרי רווחה ועלייה בשכר הריאלי של כל שכבות האוכלוסייה. מאפייני הגלובליזציה הם, בין היתר, נסיגת מדינת הרווחה, היחלשות העבודה המאורגנת ועמה קץ הביטחון החברתי והיציבות בעבודה. את העולם הגלובלי מאפיינות צרכנות וצדקה, והן מייצגות את סגנון החיים של מעמד צר, שהם "דיירי הפנטהאוז הגלובלי", בעוד רוב האנושות חיה ב"תחתית גורד השחקים הגלובלי" – בעולם סדנאות היזע". בסוף הספר מוצג חזון לגלובליזציה אנושית יותר, תחת הכותרת: עולם אפשרי אחר.

עובדים וזרים

אדריאנה קמפ ורבקה רייכמן

ירושלים: מכון ון-ליר והקיבוץ המאוחד. 2008. 222 עמודים

המחברות, מרצות בכירות בחוגים לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב ובאוניברסיטת חיפה, מציגות בספר ניתוח היסטורי וחברתי-פוליטי של הגירת עבודה ומשלבות בו ראייה ביקורתית. אף שמדובר בתופעה גלובלית, הגורמים המאפשרים אותה, לטענתן, קשורים מאוד לתהליכים חברתיים, פוליטיים וכלכליים מקומיים ישראלים. ישראל ניצבת בראש רשימת המדינות המתועשות המייבאות כוח עבודה זול. מאות אלפי

מהגרי עבודה הגיעו אליה מכל קצוות תבל בשני העשורים האחרונים, ויותר ממחצית מהגרי העבודה השוהים בישראל כיום אינם מתועדים. הספר מברר, בין היתר, מהו התהליך שאיפשר יצירת קטגוריה של "לא אזרחים" החיים בחצר האחורית של המדינה, מה הם יחסי הגומלין בין התופעה לבין הסכסוך הישראלי-פלסטיני ואם עובדים אלה מעצבים מחדש את הכלכלה בישראל.

שילובים: לומדים עם מוגבלויות במערכת החינוך

שונית רייטר, יונה ליזר וגלעדה אבישר (עורכים)

חיפה: אחוה, היחידה להוצאה לאור. 2007. 530 עמודים

שלושת העורכים באים מתחום המחקר, ההוראה וההכשרה בחינוך המיוחד. בספר מאמרים בנושאים עיוניים ומעשיים על תוכניות חינוכיות לתלמידים עם מגבלות הלומדים במערכת החינוך. שילובם של לומדים עם מוגבלויות במערכות החינוך הולך ומתפשט ומשנה את פני מערכת החינוך כולה. העורכים מציגים את תנועת השילוב לא רק כרפורמה בתחום שירותי החינוך לילדים עם צרכים מיוחדים, אלא כמנוף לרפורמה חינוכית מקיפה, הכוללת הבניה וארגון מחדש של כל מערכת החינוך ושל בתי הספר. יש בה שינוי תפיסתי ויש בה גם שינוי מעשי, ולשני שינויים אלה מוקדשים פרקים בספר. השער הראשון של הספר מציע מאמרים על ההיסטוריה, המושגים והחוקים הרלוונטיים לשילוב; בשער השני יש דגש על החינוך עצמו, על תוכניות הלימודים ועל המורים; בשער השלישי מופיעים מאמרים על היבטים מערכתיים כמו תמיכה בצוות הרב מקצועי וריפוי בעיסוק; בשער הרביעי של הספר מובאים שני סיפורים אישיים של אנשים עם מוגבלות פיסית ולימודית, ומהם ניתן ללמוד הרבה על התמודדותם של אנשים עם מגבלות בחברה הישראלית.

Understanding urban policy: A critical approach

Allan Cochrane

Malden, Ma.: Blackwell Publishing. 2007. 178 pages

המחבר, חוקר מדיניות ציבורית בריטי שואל מהי מדיניות עירונית, ומצביע על מגמות בהתפתחות המדיניות העירונית מאז שנות ה-60 בבריטניה בעיקר, אך גם בארצות הברית, ועל הקשר בינה לבין מדיניות רווחה. הוא מצביע על כך שמדיניות עירונית היא מדיניות חברתית שמוגדרת במושגים גיאוגרפיים וטריטוריאליים במקום כמדיניות רווחה כלפי קבוצות יעד מסוימות. המחבר מבקש להוכיח שמדיניות עירונית היא לעתים קרובות ניהול מרחב טריטוריאלי תוך התעלמות מהצורך במדיניות רווחה הולמת לשיפור חייהן של קבוצות חברתיות החיות באותו מרחב. המחבר מקדיש פרק לשאלות של שיתוף הציבור בעיצוב המדיניות הציבורית הנוגעת לו ולאופן ניהול שיתוף זה בקהילה. פרק מעניין אחר דן בניהול עירוני של הפרות סדר, פשיעה, עבריינות, מדיניות ענישה וכליאה וביטחון אישי בעיר.

Revitalizing communities in a globalizing world

Lena Dominelli (Editor)

Aldershot: Ashgate. 2007. 451 pages

לינה דומינלי היא פרופסור בריטית לעבודה סוציאלית ופעילה בפורומים בינלאומיים של עבודה סוציאלית וזכויות אדם. בספר זה היא מקבצת כשלושים מאמרים מרחבי העולם דובר האנגלית, ביניהם בריטים, אוסטרלים, קנדים, הודים, דרום אפריקנים. מטרת הספר להצביע על הדרכים שבאמצעותן פועלת היום העבודה הסוציאלית לפיתוחן הכלכלי והחברתי של קהילות. הספר מציג מחקרים על שיפוץ קהילות, שיקום כלכלי של עסקים קטנים, פיתוח שירותים. בספר מאמרים על השפעות הגלובליזציה על קהילות מקומיות, כמו שני מחקרים על מגמות הגירה וחזרה מאתיופיה ומהאיים הקריביים. מספר מאמרים מוקדשים לשאלות של צדק חברתי, סיוע באסונות ותפקיד העבודה הסוציאלית והתיאוריות שלה בסיוע במצבים גלובליים קשים. קשה לסכם את רוחו של הספר, כי הוא מגוון מאוד, אך ניתן לומר שהוא מציע גישה ביקורתית כלפי השפעות הגלובליזציה והאידיאולוגיה הניאו ליברלית על המדיניות החברתית במקומות שונים בעולם ועל

יכולתם של התושבים בחלק גדול מהמקומות לפעול לפיתוח קהילתם. במחקרים אחדים בספר נחקרות, למשל, שיטות של שיתוף תושבים בפיתוח קהילה. הן נחשפות כשיטות של שיתוף סמלי, המדיר את קהלי היעד וממשיך במדיניות קבלת החלטות אליטיסטית וריכוזית כבעבר.

Collaborating with community-based organizations: Through consultation and technical assistance

Patricia Stone Motes & Peg McCartt Hess (Editors)

New York: Columbia University Press. 2007. 204 pages

בספר שישה מאמרים, שלושה מהם בהשתתפות העורכות, על עזרה לארגונים קהילתיים במשימותיהם ובעיצוב תוכניותיהם. הספר מבקש להגדיר מחדש שיטות לפיתוח יכולות ארגוניות וקהילתיות של ארגונים בקהילה ודרכים לשיתוף פעולה עם הקהילה, עם קבוצות של מתנדבים, עם פעילים ועם ארגונים אחרים. המחברות מציגות שיטות לייעוץ ולסיוע טכני, מסבירות את הקשיים הניצבים לפני יועצים ארגוניים בארגונים כאלה. המאמרים בספר שימושיים מאוד, עתירי דוגמאות מהעבודה, ולכן מתאימים במיוחד ליועצים ארגוניים המתמחים בארגוני המגזר השלישי. הספר יכול לשמש גם מנהלי ארגונים קהילתיים המעוניינים לברר לעצמם סוגיות של תכנון אסטרטגי, שיתוף פעולה בין ארגוני ושיטות לשיתוף הציבור בארגון.